

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนว พระราชดำริมาปฏิบัติใน
ชุมชน : ชุมชนบ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

The introduction of the sufficiency economy principles along the Buddhist principles and the
sufficiency economy principles along the lines Royal Initiatives for Community Practice: Ban
Muea Ae Community, Kho Nuea Sub-district, Mueang Yasothon District, Yasothon Province

พระวุฒิพงษ์ ชัยแสง และ ทองหมูน น้อยนนท์

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

Prawuttipong Chaisaeng and Thongmoon Noinon

Yasothon Theological College

Email: Thongmoon2500@gmail.com

วันที่รับบทความ: 26 มิถุนายน 2563; วันที่แก้ไขบทความ 12 กรกฎาคม 2563; วันที่ตอบรับบทความ: 2 สิงหาคม 2563

Received: June 26, 2020; Revised: กรกฎาคม 12, 2020; Accepted: August 2, 2020

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ 1). เพื่อศึกษาการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน และ 2). เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน การวิจัยนี้มีขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาชุมชนบ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ขอบเขตด้านประชากร ประชากรศึกษาครั้งนี้คือ ผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนในชุมชนบ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร จำนวน 100 ครัวเรือนและขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ระหว่างเดือน ตุลาคม 2558 ถึงเดือน พฤษภาคม 2558 ระเบียบวิธีการศึกษาการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน : ชุมชนบ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เพื่อให้การศึกษาค้นคว้านี้ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้ศึกษาได้กำหนดรูปแบบของการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร จำนวน 288 คน กลุ่มตัวอย่าง ที่ได้มาจากการเลือกแบบเชิงลึกโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักการปฏิบัติตนในทางสายกลางเป็นการพัฒนาแบบต่างคนต่าง 2. หลักความพึงพอใจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา 3. หลักธรรมในการครองตนตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธ เป็นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ 4. ความเข้าใจในความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริคือความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและ 5. หลักการสร้างภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริต้องยึดหลักพึ่งตนเอง ประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนต้องรู้จักตนเอง 6. หลักเงื่อนไขความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในครอบครัว 7. หลักเงื่อนไขคุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

คำสำคัญ : หลักเศรษฐกิจพอเพียง, หลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธ, พระราชดำริ

Abstract

The objectives of the study are 1) to study the application of the sufficiency economy principles in accordance with the Buddhist principles and the sufficiency economy principles according to the royal initiative in the community and 2) to study problems, obstacles and solutions to apply the sufficiency economy principles along the Buddhism and the sufficiency economy principles in the community This research has spatial scope. A study of Baan Mua-Ae community, Khor Nuea sub-district, Mueang Yasothon district, Yasothon province. The population of this study was Who is the head of households in Ban Meaw Ae community, Tambon Nua, Muang Yasothon District, Yasothon Province, totaling 100 households and time boundary The period for this study was between October 2015 and November 2015. The opinions of the people in applying the sufficiency economy principles according to the Buddhist principles and the sufficiency economy principles according to the royal initiative to practice in the community: Ban Meaeae community, Khor Nuea sub-district, Mueang Yasothon district, Yasothon province to provide this study. Achieve the stated objectives The study was determined a model for the study of the sample population. And tools used for data collection The construction and quality examination of the tools for collecting data and analyzing the population data were 288 people living in Muea Ae Village, Khor Nuea Sub-district, Mueang Yasothon District, Yasothon Province, of 288 people. Derived from in-depth selection by specifying sample size 80 people who are the heads of households, the results of the research were: 1. The principle of behavior in the middle path is the development of different people; 2. The principle of satisfaction according to the sufficiency economy philosophy It is an economic principle that is consistent with Buddhist principles. 3. The

principles of self-possession according to the Sufficiency Economy Philosophy according to Buddhism. It is the application of the philosophy of sufficiency economy according to the royal initiative. 4. Understanding of the sufficiency economy philosophy according to the royal initiative is the fit that is not too small and not too much. And 5. The principles of immunity according to the Sufficiency Economy Philosophy according to the royal initiative must adhere to the principle of self-sufficiency. Economical, not superfluous Each family member must know himself. 6. Principles of knowledge according to the Sufficiency Economy Philosophy according to the royal initiative to be implemented in the family. 7. The principle of moral conditions according to the sufficiency economy philosophy according to the royal initiative.

Keyword : The sufficiency, Sufficiency economy according to the Buddhist concept, Royal initiative

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะ แนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด รวมถึงการพัฒนาและบริหารประเทศ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง คำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ ในการพัฒนาประเทศและชุมชนที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวภายใต้เงื่อนไขของการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมที่ต้องอาศัยเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการพัฒนาประเทศและชุมชนปัจจุบัน เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหรือคนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสุข ในส่วนของการพัฒนาชุมชนนั้น ให้ยึดหลักความสมดุล ความพอดี สามารถสร้างคนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกในสาธารณะพึงตนเองได้ คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสมดุลกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบการเมืองการปกครองโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งภาครัฐมีส่วนสำคัญในการให้บริการ การพัฒนาประเทศและพัฒนาชุมชนรวมทั้งดูแลความสงบสุขของประชาชนให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกชุมชนบ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เป็นกรณีศึกษา โดยได้ติดตามแผนพัฒนาชุมชนในส่วนที่เกี่ยวกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในชุมชนโดยตลอดพบว่า ระดับการพัฒนาของชุมชนในแต่ละด้านแตกต่างกัน โดยพิจารณาเห็นว่าขึ้นอยู่กับ การเห็นความสำคัญและความจำเป็นของชุมชนเป็นสำคัญ เนื่องจากการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในชุมชนบ้านเหมือดแอ่ ยังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและสภาพแวดล้อม ประชาชนไม่เห็นความสำคัญเท่าที่ควร นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังสนใจที่จะศึกษาถึงผลของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมา

ปฏิบัติในชุมชนบ้านเหมือดแอ่ จะมีผลต่อความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างไรหรือไม่
เพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวการแก้ไขการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริที่มีต่อการนำไปปฏิบัติในชุมชน

ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาชุมชนบ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอมือเืองยโสธร จังหวัดยโสธร

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรศึกษาครั้งนี้คือ ผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนในชุมชนบ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอมือเืองยโสธร จังหวัดยโสธร จำนวน 100 ครัวเรือน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ระหว่างเดือน ตุลาคม 2558 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

1. สืบหาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัย บทความ งานเขียนที่เกี่ยวข้องทั่วไป และสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านโนนยางผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว
2. นำข้อมูลที่ได้นำมาทำการแยกแยะจัดประเภทตามความเหมาะสมในเนื้อหาแต่ละบทและอธิบายความตีความให้ความหมายตามความเหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการศึกษา
3. เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธมาปฏิบัติในชุมชน
2. ทำให้ทราบถึงการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน
3. ทำให้ทราบถึงผลการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน

4. ทำให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาเป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความสนใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากการสังเกตปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งอธิบายไว้อย่างชัดเจนว่าสังคมและวัฒนธรรมของมนุษยชาติมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วยสาเหตุต่าง ๆ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามีอยู่สามส่วนคือ ผู้กระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตนารมณ์ อุดมการณ์ วิธีการรวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเป้าหมายของกระทำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยสรุปการพัฒนา มีความหมายเป็นสองนัย คือ ประการแรก ในความหมายอย่างแคบ การพัฒนา หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้นหรือริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาและนำมาใช้เป็นครั้งแรก เช่นการคิดค้นกระแสไฟฟ้า การประดิษฐ์เครื่องคอมพิวเตอร์ ประการที่สอง ในความหมายอย่างกว้าง การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของระบบต่าง ๆ ในสังคมที่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมนั้น โดยมีหลักที่ใช้ในการพิจารณาโดยมีจุดเน้นอยู่ที่ลักษณะของการพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงในด้านปริมาณ คุณภาพ และสิ่งแวดล้อม ทุกด้านให้ดีขึ้น

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

1. ประหยัด ลดละความฟุ่มเฟือย ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้านที่ไม่จำเป็น ดังพระราชดำรัสว่า ความพออยู่พอกินต้องไม่ฟุ่มเฟือย ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง

2. ประกอบอาชีพด้วยความสุจริตดังพระราชดำรัสที่ว่า ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นสำคัญ

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการค้าขายกันอย่างรุนแรงดังอดีต ดังพระราชดำรัสว่าความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้นหมายถึง สุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำที่ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญหรือด้วยการแก่งแย่งเบียดเบียนจากผู้อื่น

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ขวนขวายเฝ้าหาความรู้ให้เกิดมีรายได้จนถึงขั้นพอเพียงดังพระราชดำรัสว่า การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเองเพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้าที่มีความสุข พอมีพอกิน เป็นขั้นหนึ่งและขั้นต่อไปก็คือให้เกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง

5. ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไปดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตนเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอพยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้งอกงามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น”

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธ

คำว่า “เศรษฐกิจ” มาจากคำสองคำรวมกันคือคำว่า เศรษฐ แปลว่า ดีเลิศ และคำว่า กิจ แปลว่า การประกอบ การเมื่อนำคำสองคำมารวมกันจึงได้ความว่า การประกอบกิจการงานเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย จ่าย แจก การบริโภค และการใช้สอยสิ่งต่างๆ ให้ได้ผลดีเลิศ ส่วนคำว่าพอเพียงหมายถึง ความเหมาะสม หรือ ความพอดี เน้นการผลิตและการบริโภคแบบพออยู่พอกินเป็นหลัก ซึ่งไม่ได้เน้นกำไรสุทธิ หรือ ความร่ำรวยเป็นเป้าหมายสูงสุด และเมื่อรวมกันจึงได้ความว่า การผลิตจำหน่าย และบริโภคอย่างพอเหมาะพอดี นั่นเองระบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นระบบเศรษฐกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันของเราทรงดำริขึ้นมาเพื่อแสวงหาทางออกจากวิกฤตเศรษฐกิจให้กับสังคมไทย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือการที่พึ่งตนเองได้

ทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เน้นที่การพอมี พอกินโดยเลี้ยงตัวเองได้พร้อมกับยึดหลักความสามัคคี การพอมี พอกิน หมายถึง การพึ่งตนเองใน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านจิตใจต้องมีจิตสำนึกที่ดี และสร้างสรรค์ให้ตนเองและส่วนรวม
2. ด้านสังคม ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชน
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ต้องมีการใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างฉลาด ประหยัด และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการหาทางเพิ่มมูลค่า
4. ด้านเทคโนโลยี ต้องรู้จักใช้เทคโนโลยีโดยใช้ประกอบกับภูมิปัญญาชาวบ้านการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีหลักสำคัญคือให้เกษตรกรมีความพอเพียง พอเลี้ยงตัวเองได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้างานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้มีผู้วิจัยที่ได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ และมีศึกษาวิจัยไว้ในแง่มุมที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม

ชลิดา เพียรสร้าง (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาอำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

บุษยา มั่นฤกษ์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม

ถนัด คงสมบัติ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การจัดทำแผนชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

ฐพชัย ทตนนท์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

วิลาสินี ศรีสุวรรณ และคณะ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบริการวิชาการแก่สังคมด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม เพื่อสร้างชุมชนต้นแบบ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านร่องปลายนา จังหวัดเชียงราย

ภูริปัญญา เกิดศรี (2553, หน้า 88-89) ได้ศึกษา ปัจจัยความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน ศึกษากรณีตำบลนิคมกระเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

พระวิทยา ญาณสาโร (คัมภีร์) (2554, หน้า 110-111) ได้ศึกษา แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน : ชุมชนบ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้ศึกษาได้กำหนดรูปแบบของการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบของการศึกษา

รูปแบบของการศึกษา เป็นการศึกษาแบบ เชิงคุณภาพ และข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวิชาการที่เป็น เอกสาร ตำรา ระเบียบกฎหมาย หนังสือสั่งการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาประกอบการศึกษา

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธร จำนวน 288 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ได้มาจากการเลือกแบบเชิงลึกโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 80 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

ตัวแปรตาม การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธและการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสัมภาษณ์ที่มีแนวคำถาม (Guideline) เกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษาที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาค้นคว้าแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่ผ่านมา
2. แบบสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริที่มีต่อการนำไปปฏิบัติในชุมชน
2. นำแนวคิดและทฤษฎี มากำหนดกรอบแนวคิด เพื่อใช้ในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา
3. สร้างแบบสัมภาษณ์และนำไปตรวจสอบคุณภาพ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเรื่องหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริคือ นายสุริยนต์ พายบุตร ตำแหน่ง นักบริหารงานเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ความสมบูรณ์ด้านโครงสร้าง รูปแบบของแบบสัมภาษณ์ แล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ ผู้ศึกษาทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และจัดบันทึกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์การศึกษาและตัวแปรที่ศึกษา
2. ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ด้วยตนเองทุกราย โดยพยายามถามให้ได้ตรงประเด็นคำถาม จัดบันทึกไว้ในแบบสัมภาษณ์ และมีการบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียง โดยผู้ศึกษาได้ทำการขออนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์และต้องได้รับอนุญาตก่อนทุกครั้ง ในการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล นำกล้องถ่ายภาพไปเก็บภาพ ซึ่งเป็นสภาพทั่วไปในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการดำเนินการศึกษา และยังเป็นการช่วยให้ข้อมูลที่ได้ศึกษา มีความเป็นรูปธรรมและมีความน่าเชื่อถือเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งดำเนินการ ดังนี้

1. จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์การศึกษาและตัวแปรที่ศึกษา
2. ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้โดยการตรวจสอบแบบสามเส้า

3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาแยกส่วนจัดหมวดหมู่ โดยอาศัยการตีความที่มีกรอบแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน

4. นำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ผลการศึกษา

การศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน : ชุมชนบ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาประกอบผลการวิเคราะห์ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน 80 คน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ที่มีต่อการบริหารจัดการในการชุมชน และเพื่อเสนอแนะการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน

ผลการวิเคราะห์การศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

เพศ อายุ การศึกษา ระดับมัธยมศึกษา อาชีพ รายได้

ส่วนที่ 2 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน

1. หลักการปฏิบัติตนในทางสายกลางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธมาปฏิบัติในชุมชน เป็นการนำหลักธรรมเข้ามาช่วยในการดำเนินชีวิต ซึ่งสามารถดับความทุกข์ ความเดือดร้อนของประชาชนได้ ทำให้มีความขยันหมั่นเพียร ขยัน อดทน ในการปฏิบัติตน รู้จักกิน รู้จักใช้ ดำรงตนอยู่ในความพอประมาณ มีเหตุ มีผล มีภูมิคุ้มกัน มีการดำรงตนให้อยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และซื่อตรงต่อชุมชน การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม ทุกคนต้องรักษา กฎ กติกา มารยาท ที่สังคมกำหนด หมั่นเตือนตนเองอยู่เสมอว่า ไม่มีงานใดสำเร็จได้ด้วยตัวคนเดียว ทุกคนต้องแสวงหาแนวทางความร่วมมือร่วมใจ ทุกคนในสังคมต้องมีความเมตตา กรุณา สงสาร ช่วยเหลือกัน ตอบแทนในสิ่งที่ดีต่อกัน โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธมาปฏิบัติ

2. ความเข้าใจในความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ คือการดำเนินชีวิตอย่างความพอดีไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นับเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับหลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เน้นให้ผู้ผู้น้อมนำไปปฏิบัติทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ซึ่งจะนำมาสู่ความสุขของผู้ปฏิบัติ ชุมชน สังคม ทั้งทางโลกและทางธรรม ท่ามกลางความวุ่นวาย แ่งแย่งชิงดี ชิงเด่นที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อที่รองรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว

ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก โดยอาศัยความรอบรู้รอบคอบและความระมัดระวัง มาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนควบคู่ไปกับการสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในทุกระดับ ให้สำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร ความมีสติปัญญา และความรอบคอบ มีเหตุ มีผล ในการตัดสินใจ พิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดและผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน จากการสัมภาษณ์ประชาชนผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือน ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาอุปสรรคการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน ผู้นำชุมชนไม่เข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งน้ำมีไม่เพียงพอ พืชผักราคาถูก ประชาชนในชุมชนไม่ร่วมมือกัน มีความเห็นแตกต่างกัน ขัดแย้งกัน ขาดวิทยากรในชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับให้ความรู้ประชาชน ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการดำรงชีวิตของตน ต่างคนต่างทำเร่งรีบกับงาน วิธีคิดของคนบางคนยังไม่เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ ไม่ยอมรับความรู้ใหม่ ๆ เคยชินกับการทำงานแบบเดิมๆ มีบางครัวเรือนที่ยังไม่ให้ความร่วมมือการเปลี่ยนแปลง การจัดการบางกิจกรรมในชุมชน มีปัญหาเกิดขึ้นยังแก้ปัญหาลูกอุปสรรคไม่ถูกต้อง ประชาชนส่วนมาก ขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ขาดความต่อเนื่องในการปรับปรุงส่งเสริมให้ดีขึ้น ลักษณะการพัฒนาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงไปสู่การลดปัญหา และความขัดแย้งให้น้อยที่สุด

แนวทางการแก้ไขการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในชุมชน ต้องสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนอย่างแท้จริง โดยการกำหนดออกมาเป็นแผนงานพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติพร้อมทั้งให้คนในชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชน โดยริเริ่มจากการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลที่เกิดขึ้นตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการแนวร่วมการพัฒนาชุมชน โดยใช้หลักของทฤษฎีการพัฒนาชุมชนเน้นการพัฒนาชุมชน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้ การพัฒนานั้นจะไม่สมบูรณ์ลักษณะการพัฒนาจึงมุ่งหมายที่ตรงประเด็นของปัญหา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน : ชุมชนบ้านเหมือดแอ่ ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธรครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อศึกษาการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ที่มีต่อการบริหารจัดการในการชุมชน และเพื่อเสนอแนะการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชนสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่สัมภาษณ์ พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง รองลงมาเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี รองลงมา มีอายุระหว่าง 41- 50 ปี และสูงกว่า 50 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา รองลงมา มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้ 5,000 บาท รองลงมา มีรายได้ 10,000 บาท ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนว

พระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ พบว่า

1. หลักการปฏิบัติตนในทางสายกลางเป็นการพัฒนาแบบต่างคนต่างทำ ไม่มีการรวมตัวกันอย่างจริงจัง ซึ่งต่อมาได้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธ ยึดหลักธรรมเข้ามามีส่วนในการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจชุมชน ความเป็นอยู่ของสังคม มีความรักสามัคคีกัน และเข้มแข็ง การนำหลักธรรมเข้ามาช่วยในการดำเนินชีวิต สามารถดับความทุกข์ ความเดือดร้อนของประชาชนได้

2. หลักความพึงพอใจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หลักเศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธที่มุ่งให้มนุษย์จำกัดหรือความอยากหรือความต้องการของตนเอง แทนการกระตุ้นค้นหาหรือความอยาก เพื่อให้เกิดการบริโภคมากขึ้น

3. หลักธรรมในการครองตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธ เป็นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ เพื่อให้พสกนิกรชาวไทยได้เข้าถึงหลักการพื้นฐานของการดำรงชีวิตในทุกระดับ จากการยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ ด้วยการประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่าย ลดความฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อตามกระแสบริโภคนิยม และรู้เท่าทันสิ่งต่าง ๆ

4. ความเข้าใจในความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริคือความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นับเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันกับคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เน้นให้ผู้น้อมนำไปปฏิบัติ ทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ซึ่งจะนำมาสู่ความสุขของผู้ปฏิบัติ ชุมชน สังคม

5. หลักการสร้างภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริต้องยึดหลักพึ่งตนเอง ประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนต้องรู้จักตนเอง เช่น ข้อมูลรายรับ - รายจ่าย ในครอบครัวของตนเองสามารถรักษาระดับการใช้จ่ายของตนไม่ให้เกินนี้ และรู้จักตั้งศักยภาพในตัวเองในเรื่องของปัจจัยสี่ให้ได้ในระดับหนึ่ง การพัฒนาตนเองให้สามารถอยู่ได้อย่างพอเพียงคือ ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลางให้อยู่ได้อย่างสมดุลคือ มีความสุขที่แท้ไม่รู้สึกขาดแคลน จนต้องเบียดเบียนตนเองหรือดำเนินชีวิตอย่างเกินพอดีจนต้องเบียดเบียนผู้อื่น

6. หลักเงื่อนไขความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในครอบครัว ซึ่งเงื่อนไขความรู้ที่ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ เช่น ระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ ชุมชนต้องมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำนองเดียวกับการ “ลงแขกเกี่ยวข้าว” แบบดั้งเดิม เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน เนื่องจากข้าวเป็นปัจจัยหลักที่ทุกครัวเรือนจะต้องบริโภค

7. หลักเงื่อนไขคุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างครัวเรือนประกอบด้วยต้องมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต เช่น หลัก 3 ห่วงคือ ทางสายกลาง ที่ประกอบไปด้วย ห่วงที่ 1 คือ พอประมาณ หมายถึงพอประมาณในทุกอย่าง ความพอดีไม่มากหรือน้อยจนเกินไป โดยต้องไม่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่นให้เดือดร้อน ห่วงที่ 2 คือ มีเหตุผลหมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และห่วงที่ 3 คือ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองหมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

หลักการปฏิบัติตนในทางสายกลางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธมาปฏิบัติในชุมชน เป็นการนำหลักธรรมเข้ามาช่วยในการดำเนินชีวิต ซึ่งสามารถดับความทุกข์ ความเดือดร้อนของประชาชนได้ ทำให้มีความขยันหมั่นเพียร ขยัน อดทน ในการปฏิบัติตน รู้จักกิน รู้จักใช้ ดำรงตนอยู่ในความพอประมาณ มีเหตุ มีผล มีภูมิคุ้มกัน มีการดำรงตนให้อยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และซื่อตรงต่อชุมชน การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม ทุกคนต้องรักษา กฎ กติกา มารยาท ที่สังคมกำหนด หมั่นเตือนตนเองอยู่เสมอว่า ไม่มัวงานใดสำเร็จได้ด้วยตัวคนเดียว ทุกคนต้องแสวงหาแนวทางความร่วมมือร่วมใจ ทุกคนในสังคมต้องมีความเมตตา กรุณา สงสาร ช่วยเหลือกัน ตอบแทนในสิ่งที่ดีต่อกัน โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธมาปฏิบัติ เช่น การทำนา เลี้ยงเป็ด ปลูกมะนาวในพลอกบ่อซีเมนต์ ปลูกผักไว้กินเอง

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาปฏิบัติในชุมชน ผู้นำชุมชนไม่เข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งน้ำมีไม่เพียงพอ พี่ชฎีราคาถูก ประชาชนในชุมชนไม่ร่วมมือกัน มีความเห็นแตกต่างกัน ขัดแย้งกัน ขาดวิทยากรในชุมชนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับให้ความรู้ประชาชน ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการดำรงชีวิตของตน ต่างคนต่างทำเร่งรีบกับงาน วิธีคิดของคนบางคนยังไม่เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ ไม่ยอมรับความรู้ใหม่ ๆ เคยชินกับการทำงานแบบเดิมๆ มีบางครัวเรือนที่ยังไม่ให้ความร่วมมือการเปลี่ยนแปลง การจัดการบางกิจกรรมในชุมชน มีปัญหาเกิดขึ้นยังแก้ปัญหาอุปสรรคไม่ถูกต้อง ประชาชนส่วนมาก ขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักเศรษฐกิจ

พอเพียงมาใช้ในชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ขาดความต่อเนื่องในการปรับปรุงส่งเสริมให้ดีขึ้น ลักษณะการพัฒนาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงไปสู่การลดปัญหา และความขัดแย้งให้น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1. ควรเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในด้านการจัดการกลุ่มอาชีพและยกระดับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชนให้เป็นธนาคารชุมชนหรือหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมการออมด้วยหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ควรสร้างหลักประกันว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบลต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. ควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน และประชาชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้จากชุมชนและเครือข่ายที่ประสบผลสำเร็จ
4. ควรยกเลิกโครงการประเภทให้เปล่าและสนับสนุนโครงการที่ให้ชุมชนได้ใช้ศักยภาพของตนเองในการวางแผน และดำเนินการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนให้มากที่สุด
5. ควรพัฒนาผู้นำชุมชนและประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างแรงจูงใจ ให้ผู้นำชุมชนและประชาชนสนใจอยากปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลที่เกิดจากการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ โดยมุ่งเน้นการทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ และการพัฒนากิจกรรมด้านเศรษฐกิจของชุมชนเป็นเป้าหมายหลัก
2. ควรศึกษาการยกระดับกลุ่มอาชีพหรือกองทุนต่างๆของชุมชนให้เป็นธนาคารท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ และภายในชุมชนด้วยหลักการเศรษฐกิจพอเพียง
3. ควรศึกษาส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ผู้ประกอบการและผู้ประกอบอาชีพในด้านต่างๆ ให้มีความเข้าใจกับสถานะเศรษฐกิจที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับการดำรงอยู่ของชีวิตที่แท้จริง รวมทั้งศึกษาดำเนินชีวิตอยู่ของประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2549). **หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตัวอย่าง**. คณะกรรมการอำนวยการเศรษฐกิจพอเพียง.
- กุลวัฒนวรพงศ์. (2544). **ตามรอยพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง-ทฤษฎีใหม่**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- คุณ โทษณ์. (2537). **พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์. จิตจำนงค์กิตติกรติ. (2536). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : คุณพินอักษรกิจ.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2550). **3 ห่วง 2 เงื่อนไข**. เศรษฐกิจพอเพียง. ปีที่ 3 ฉบับที่ 50 : 92
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2546). **ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2548). **แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบทต่างสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชลิดา เพียรสร้าง. (2554). **การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ **คณะเศรษฐศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2538). **การบริหารการพัฒนาชนบท**. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการพัฒนาชนบท. พิมพ์ครั้งที่ 14. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฐพยชัย ทนนวนท์. (2556). **บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร**. วิทยานิพนธ์ **หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2547). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- ถนัด คงสมบัติ. (2553). **การจัดทำแผนชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง**. วิทยานิพนธ์ **สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ทองหล่อ วงษ์ธรรมา. (2551). **ศาสนาสำคัญของโลก**. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮ้าส์.
- ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2540). **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2537). **จุดเปลี่ยนแห่งยุคสมัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- นพมาศ ธีรเวคิน. (2534). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เบญจพร ทังเกษมวัฒนา. (2540). **การพัฒนาเศรษฐกิจเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- บุญมี แผ่นแก้ว.(2545).**พุทธปรัชญาเถรวาท**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- บุญเสริม บุญเจริญผล. (2543). **แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. วารสารวิชาการเศรษฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกริก (มกราคม - มิถุนายน)
- บุษยา มั่นฤกษ์. (2556). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม. **วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม**. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประนัตตา พงศ์ณภาพิไล. (2550). **สังคมสงเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ประเวศ วะสี. (2540). **ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน ศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ประเวศ วะสี. (2541). **ประชาคมตำบล**, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มติชน.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526). **ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ.(2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. **รายงานวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พัชรินทร์ สิริสุนทร (2547). **แนวคิดและทฤษฎีด้านการพัฒนาสังคม**, เอกสารประกอบการสอนในสาขาวิชาพัฒนาสังคม. คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรชัย พัฒนบัณฑิต. (2531). **การพัฒนาเศรษฐกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรชัย พัฒนบัณฑิต. (2531). **ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2544). **เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- พระเทพ เวที. (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2532). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิตีปสิทธิกร). (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระวิทยา ญาณสาโร (คัมภีร์) (2554). แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏใน คัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. (2538). **ลักษณะสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิพิธการพิมพ์.
- ไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม. (2544). **สำนักไทยที่พึ่งงานที่ปรารถนา**. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา.
- ภุริปัญญา เกิดศรี. (2553). ปัจจัยความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน ศึกษากรณีตำบลนิคมกระเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2536). **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. (2546). กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด.
- รัตนา สายคณิต และชลลดาจามรกุล. (2549). **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2550). **การบริหารจัดการทางคุณธรรมและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพเพเซอร์.
- วีระ สมบูรณ์. (2548). **ชีวิตและความคิด เอ.เอฟ.ชумаเกอร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเพ่นบุ๊ก.
- วิทยากร เชียงกุล. (2527). **การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย : บทวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฉับแกระ.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2549). **เศรษฐศาสตร์ไม่ยากอย่างที่คิด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน. (2555). **คู่มือการดำเนินงานอาสาพัฒนา (อสพ.)** กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- สุวรรณ เพชรนิล. (2527). **พุทธปรัชญาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : กิ่งจันทร์การพิมพ์. กรุงเทพมหานคร : โครงการวิธีทัศน์.
- สนธยา พลศรี. (2545). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สนธิ สมัการ. (2539). **ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย วิเคราะห์เชิงสังคมมานุษยวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2549). **จุดเปลี่ยนประเทศไทยเศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สยาม เอ็ม แอนด์ ปี พับลิชชิง จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2522). **ทฤษฎีการพัฒนาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน จำกัดเอมีเทรดดิ้ง.

วิลาสินี ศรีสุวรรณ และคณะ. (2555). **การบริการวิชาการแก่สังคมด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมเพื่อสร้างชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านร่องปลายนา จังหวัดเชียงราย**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2550). **สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อภิชัย พันธเสน. (2547). **พุทธเศรษฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์.

อภิชัย พันธเสน. (2539). **แนวคิดทฤษฎีและภาพรวมของการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิง.

อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์. (2548). **การศึกษาชุมชนเชิงพหุลักษณะ : บทเรียนจากวิจัยภาคสนาม**. กรุงเทพมหานคร : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).